

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

חזקת יהדות של אחות הסבתא
אם מועילה לאחותה ולצאצאיה

תיק יוחסין מס' 166-שע

נושא הדיון

א' עלה מחבר העמים לפני כמה שנים והוא תלמיד בישיבה תורנית. בתעודת הלידה שלו נכתב ששני הוריו רוסיים, כך גם נכתב בתעודת הלידה של אמו ששני הוריה רוסיים. אחות סבתו מצד אמו, אמרה לו כשהיה בן 16 שהוא יהודי, ונתנה לו את התעודות שלה שם נכתב שאמה יהודיה. גם בן אחות סבתו עלה לארץ ביהודי. א' אומר שאמו לא אמרה לו מעולם שהוא יהודי, ולא ידע מיהדותו רק עפ"י דברי אחות סבתו. הסבתא עצמה נפטרה. בית הדין אמר לא' שמאחר שהוכחח יהדותו אינה חזקה, עליו לעבור גיור לחומרא. א' השיב שהוא יהודי ואינו מוכן לעבור גיור. בית הדין השיב שידבר על כך עם ראש הישיבה שלו.

פסק דין

על א' לעבור גיור לחומרא.

(-) זאב ריז

(-) נחום אייזנשטיין

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלה לדיון

האם חזקת יהדות של אחות סבתא מועילה לאחותה ולצאצאיה.

תשובה

בכתובות יג נחלקו ר' יהושע ור' אליעזר אם חזקת האם מהניא לבת או לא מהניא לבת, וביאר באפיקי ים ח"א סי' יג אות ג דר' יהושע ס"ל דחזקת האם היא חזקה אלימתא הבאה מכח אומדנא וראיה שמבררת לנו את הספק, וכיון דהוברר לנו הספק ע"י החזקה שהיה להאם ויאלנו מכלל ספק, גם הבת כשרה, אבל ר"א ס"ל דחזקת האם אינה חזקה המבררת לנו את הספק והיא רק בגדר אין ספק מוציא מידי ודאי, שמספק אין להוציאה מחזקתה הראשונה, א"כ פשוט דלא מהני חזקה זו לבת, דבשלמא האם כשרה משום שהיה לה חזקת כעשרות עד היום אין לנו לפוסלה עתה מספק ולהוציאה מחזקתה, משא"כ הבת שלא היה לה חזקת כשרות מעולם וספק היא על תחילת לידתה, צודאי פסולה מספק. עיי"ש.

ועי' פס"ד ירושלים כרך א ביורר יהדות עמי' מ שמי שהוזקק ביהדות, גדר חזקתו הוא חזקה המבררת שנוטל ביהדות, וע"כ מועילה גם לבת, ולפי"ז י"ל דה"ה מועילה לאחותה שנוטלה כמוה לאותה אם.

אבל בחידושי הגרש"ש לכתובות סי' י ביאר טעמו של ר' יהושע דחזקת האם מהניא לבת כדין שהבת או הבן הוא גוף הנפרש מהאב ומהאם שייך בבת ובבן את אותה חזקה של האם או של האב כיון שהוא בא בתולדה ממנו, וכתב שם דלא כהש"ש שכתב שדין האם מה שדניס את האם להעמידה על חזקתה מהני לבת, דבאמת דין האם לא מהני כלל לבת, עיי"ש. לפי"ז י"ל דאם אחות הסבתא הוזקה ביהדות לא תועיל חזקה זו לאחותה ולאחאיה.

ובנידון דידן אילו היתה מתקבלת עדות צבי"ד שאחות הסבתא של המבקש הוזקה ביהדות, כי אז - לפי האפיקי ים והש"ש - אפשר היה להכשיר ביהדות גם את לאחאי אחותה, אבל למעשה אין לנו עדות על כך אלא רק תעודה בלבד, וזה אינו מספיק כדי לעשות חזקת יהדות ודאית עליה ועל לאחאי אחותה שהוזקו בכבריות.

אברהם דוב לוי.

ב

יש לציין שמדובר בצחור שגדל בבית שהיה בחזקת גוים גמורים, וגם כיום אמו לא אומרת שהיא יהודיה, ועי' בש"ך יו"ד סי' רסח ס"ק כ והעולה מדבריו, שמי שמוחזק שהוא גוי אינו נאמן לומר ישראל אני.

ועל אף שבקצוץ תשובות ממרן שליט"א ח"א סי' קלג כתב דבאלה העולים מרוסיה אין לראות בזה ריעותא שאינם מתנהגים כדת שהרי אפילו יהודים גמורים הבאים משם אינם יודעים משמירת תו"מ, עיי"ש, אולם צביד"ד אמו אינה טוענת שהיא יהודיה והם בחזקת גוים, ואין לו נאמנות להגיד שהוא יהודי וזקוקים לביורר גמור צבי"ד ע"י הוכחות מוצקות, ואין להסתמך על תעודה אחת בלבד של אחלול הסבתא אחרי שיש ריעותא שכלל המסמכים האחרים אין זכר שהם יהודים.

נחום אייזנשטיין.